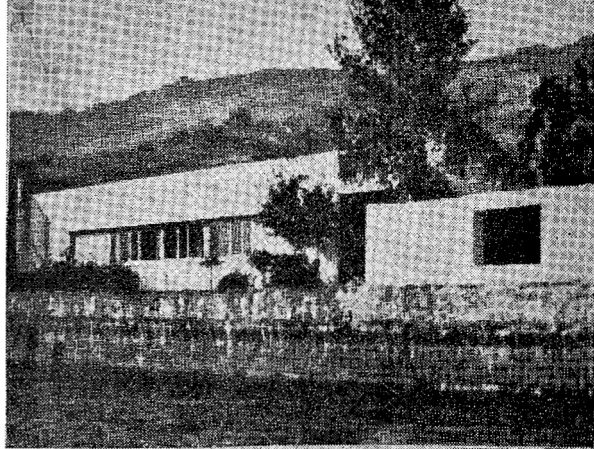

Le Corbusier, kuća na Ženevskom jezeru

LE CORBUSIER PRIPOVIJEDA KAKO JE KAO 18-GODIŠNJI MLADIĆ GRADIO PRVU KUĆU SVOJIM RODITELJIMA NA ŽENEVSKOM JEZERU¹⁾

»Evo kako sam je projektovao:

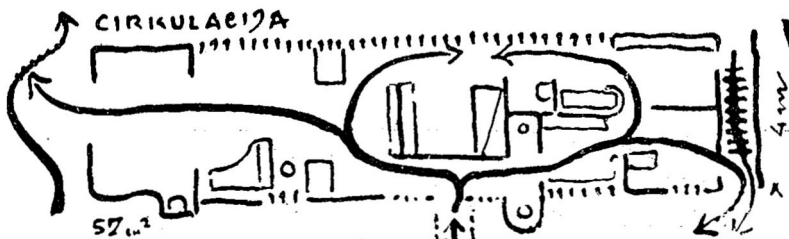
Znao sam da ću je graditi na uzvišenoj obali Ženevskog jezera u određenom sektoru 10—15 km dužine. Svim zemljištima u tom sektoru otvara se s gornje strane sjajan pogled na Jezero.

Pa zar je potrebno da tražim najprije određeno mjesto, pa da tek onda projektujem — kako to danas rade?

Bolje je prije projektovati — zamisliti kuću, koja idealno odgovara svima **zahtjevima**: koja dobro **funkcionise** i koja računa sa spomenutim **položajem** — pa tek onda, sa projektom u džepu, tražiti **gradilište**!

Možda vam je moj postupak kontradiktoran — ali ovako treba rješavati moderan stan: najprije stanuj tako da smotreno vršiš funkcije stanovanja, pa se onda tek smjesti negdje!

Računajmo: stan za roditelje, tj. za dvije osobe: vestibil 3 m² + WC 1 m² + trpezarija 9 m² + dnevna prostorija 12 m² + soba za goste 9 m² + spavaća soba za roditelje 9 m² + kupatilo 3 m² + garderoba 3 m² + kuhinja 4 m² + praonica 4 m² = 57 m².

Cirkulacija

Cirkulacija je velika riječ u modernoj arhitekturi i urbanizmu! Šta je zadaća kuće? Da ulazimo i da vršimo u njoj metodički funkciju stanovanja, a pri tome se krećemo, tj. — cirkuliramo.

¹⁾ Štampano u časopisu »Tehničar«, br. 2, novembar, 1937. god.

Nanižimo u krugu sve funkcionalne elemente (prostorije) kuće, dimenzionirajmo ih i tražimo ovakve međusobne odnose da bi dobro funkcionirali.

Vestibil, prije svega, koji se otvara nalijevo u dnevne prostorije, a nadesno u gospodarske prostorije.

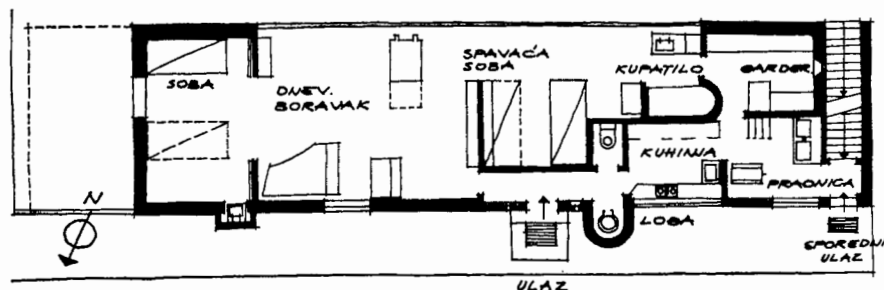
Dnevne prostorije: trpezarija i dnevna prostorija mogu biti i jedan prostor, odijeliti ih možemo bife-om, koji ćemo smjestiti između njih. Ispred dnevne prostorije: mali salon, koji mogu preudesiti svakog momenta u sobu za gosta, tj. podići krevet iz patosa i otvoriti nišu u prizitku iza pomoćne pregrade sa umivaonikom.

Ispred salona nalazi se mali hladnjak u vrtu, na taj način uspostavljena je između vestibila i vrta sa lijeve strane kuće — prva cirkulacija.

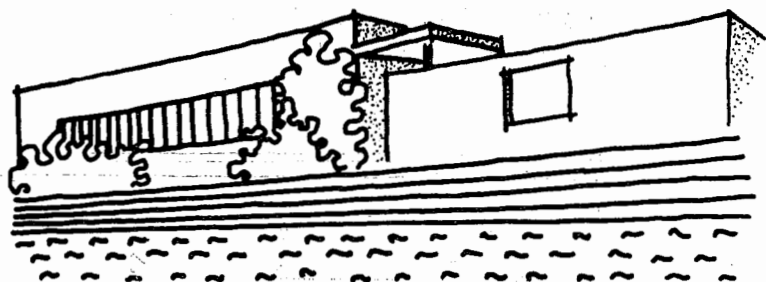
Spavaće prostorije: spavaću sobu za roditelje i kupatilo nanizaću sa desne strane trpezarije. Sve navedene prostorije povezane su jednim

Pogled na jezero

Tlocrt

Pogled s Jezera

prozorom, 11 m dužine, koji unosi u kuću mjerilo: pogled na divno i široko Jezero i Alpe čarobnog sjaja!

Gospodarske prostorije sa desne strane vestibila: kuhinja, praonica, ulaz u podrum i zaseban izlaz u popločano dvorište (vrt), tj. druga cirkulacija.

Treća cirkulacija između spavaćih i gospodarskih prostorija uspostavljena je garderobom.

Dimenzije: sva vrata u kući su 55 ili 75 cm. široka, sva kuća je samo 4 m široka, površina kuće je 57 m².

Ali imam perspektivu kuće: 14 m. (!) dužine, i prozor u kući 11 m. (!) dugačak koji unosi u malu kuću širinu Jezera i Alpa, divljih nepogoda i veličanstvenog mira, a pri tome nije mi ostao ni 1 m² neiskorišten!

A ljepota? Pa zar nisam kroz sve tražio samo ljepotu? I s tim nacrtom u džepu išao sam da tražim gradilište, i pronašao uzak pojas obale, s kojim ne bih nikada računao da nisam imao sigurnost u džepu!« (Slobodno po: Les Précisions).

Kako su đaci sarajevske tehnike shvatili Le Corbusiera

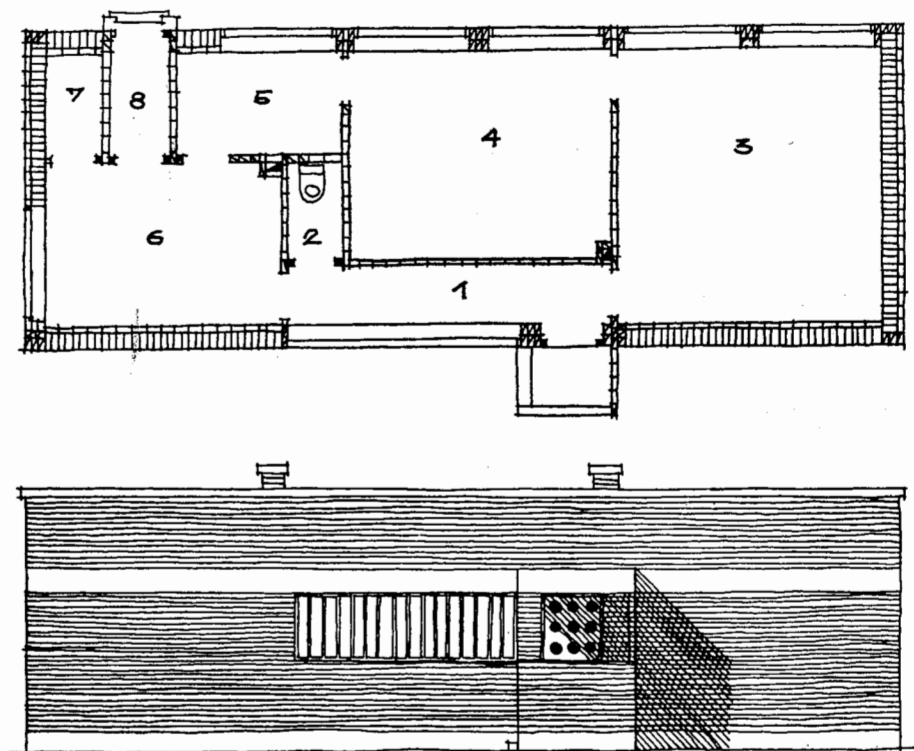
Htio je neki činovnik kuću za sebe i svoju ženu, i sobu za sina, koji ga katkada posjeti. Imao je sjajnu parcelu na sjevernom brdu iznad Miljacke, sa divnim pogledom na Trebević sa juga. Ne raspolaže taj činovnik velikim parama i htio je jeftinu kuću! Neće on praonice, niti podruma, niti garderobe, a trpezarija mu može služiti i kao dnevna soba i kao salon pa i spavaća soba za sina kad mu dolazi u posjete.

Neće on ravnog krova, skup mu je strop od armiranog betona, a skupa mu je i armirano-betonska greda iznad prozora 11 m dugačkog! Neće on ni etažnog grijanja svih prostorija u kući sa jednog centralnog mjesta.

A đacima treba i program za vez opeka, i nacrti koji se u školi rade treba da su savršeno idealni — i Le Corbusier sigurno ne krpari!

Ali Le Corbusier gradi zidove, tzv. »Spritzkanonom«, tj. štrcanim betonom na žičanu mrežu — on može na taj način modelirati zidove svih

mogućih oblika i svih debljina — što je opekom nemoguće. Mislili su đaci na činovnika koji hoće jeftinu kuću, mislili na opečni vez, a mislili i na Le Corbusiera pa — evo šta je iz toga proizašlo.

Rješenje za Sarajevo, prema Le Corbusieru. Gore — tlocrt: 1— ulaz, 2—WC, 3— dnevna soba, 4— spavaća soba, 5— kupatilo, 6— kuhinja, 7— ostava, 8— sporedni ulaz; dole — fasada